

ACHTERGRONDDOCUMENT

Onderwerp: Fase 1 Ontwikkelbeeld 2030-2040 Regio Amersfoort: urgentie en opgaven, en afwegingskader

Steller: Regio Amersfoort

AANLEIDING

Samen met Regio Amersfoort en Provincie Utrecht hebben wij het initiatief genomen om een integrale verstedelijkingsstrategie te ontwikkelen om de groei van Regio Amersfoort voor wonen, werken, bereikbaarheid en landschap in goede banen te leiden. De integrale verstedelijkingsstrategie heeft ook tot doel om de positionering van Regio Amersfoort in nationale context duidelijk te maken en loopt parallel aan de verstedelijkingsstrategie Groene Metropool (Arnhem-Nijmegen) en de regionale ruimtelijke verkenning van de regio Foodvalley.

Tot circa 2030 is er (volgens de nu bekende prognoses) voldoende ruimte om aan de woonbehoefte te voldoen, al zal de daadwerkelijke ontwikkeling daarvan nog wel de nodige inspanning vergen. Ook de druk op de beschikbare werklocaties is groot. Door functiewijziging en transformatie, en de mogelijkheden tot intensivering is het de vraag of de ruimte voor de uitbreidingsvraag voldoende is tot 2030. Voor de ontwikkeling na 2030 moeten voor alle thema's nog keuzes worden gemaakt. Daarvoor is het nodig een integrale visie en strategie op te stellen: het Ontwikkelbeeld 2030-2040 Regio Amersfoort.

Over de start van dit proces hebben wij u begin juli 2020 geïnformeerd met een raadsinformatiebrief.

KERNBOODSCHAP

Provincie Utrecht en Regio Amersfoort (Gemeenten Amersfoort, Baarn, Bunschoten, Eemnes, Leusden, Soest, Woudenberg, en de Gelderse gemeenten Barneveld en Nijkerk) creëren een Ontwikkelbeeld voor de periode 2030-2040 om op basis hiervan afspraken te maken over de te ontwikkelen woon- en werklocaties, bereikbaarheid en het meegroeien van groen. Provincie Utrecht en Regio Amersfoort streven samen naar een aantrekkelijke regio waarin het goed leven is, met een gezonde woning- en arbeidsmarkt en waar de bereikbaarheid en leefbaarheid op orde is.

Fase 1 wordt nu afgerond met de oplevering van de integrale analyse en doorrekening voor 2030: urgentie en opgaven. Daarnaast is een afwegingskader opgesteld op basis waarvan verschillende scenario's in fase 2 kunnen worden getoetst.

BEOOGD EFFECT

Strategische Agenda Regio Amersfoort – Kwalitatieve woningbouw

Begin dit jaar is in uw raad de Strategische Agenda Regio Amersfoort vastgesteld. In de Strategische Agenda is opgenomen:

- Thema kwalitatieve woningbouw: Regio Amersfoort wil de komende periode komen tot flexibele, aanpasbare, passende en betaalbare woonruimte voor iedereen, waarbij rekening gehouden wordt met het karakter van de regio en de diverse kernen in de regio.

- Thema Werken: Regio Amersfoort moet een goed klimaat kunnen blijven bieden om te ondernemen. Dat kan door fysiek te zorgen voor duurzame en voldoende werklocaties voor bedrijventerreinen, kantoren, winkels en ZZP-ers, maar ook door te zorgen voor gunstige omstandigheden om te ondernemen (zoals regelgeving, netwerken, financieringsmogelijkheden).
- Thema Bereikbaarheid: De bereikbaarheid van Regio Amersfoort is voor alles en iedereen van belang en daarmee een essentieel onderdeel van alle (ruimtelijke) ontwikkelingen. Ondernemers en inwoners moeten zich goed binnen onze regio kunnen verplaatsen en buiten onze regio kunnen komen. Daarnaast is het ook belangrijk dat mensen van buiten goed hun bestemming in onze regio kunnen bereiken.
- Thema Groen en recreatie: Het grote aantal te verwachten ruimteclaims op het gebied van wonen, werken, bereikbaarheid en energietransitie maakt het noodzakelijk om groen en recreatie mee te laten groeien.

In uw besluit heeft u aangegeven waar mogelijk voorstellen mee te nemen in het Uitvoeringsprogramma van de Regionale Ruimtelijke Visie (RRV).

RRV en POVI

Begin 2018 hebben de gemeenten van Regio Amersfoort een besluit genomen over de RRV. Hierin is geconstateerd dat er tot circa 2030 voldoende woningbouwplannen zijn, maar dat er voor de verdere ontwikkeling na 2030 nieuwe keuzes gemaakt moeten worden. Hierover zijn afspraken gemaakt in het uitvoeringsprogramma van de RRV:

- Van nature aantrekkelijk (landschap);
- Kloppend hart van Nederland (mobiliteit);
- Lokaal vitaal, samen sterk (voorzieningen);
- Denkers en doeners (werken, wonen en energie).

Op 17 maart 2020 heeft provincie Utrecht de Ontwerp Omgevingsvisie (POVI) vastgesteld. Hierin is een gebiedsuitwerking voor de Regio Amersfoort aangekondigd, waarbij wordt aangegeven dat de provincie die graag samen met de regio verder uitwerkt.

Het Ontwikkelbeeld geeft invulling aan zowel het uitvoeringsprogramma van de RRV als de gebiedsuitwerking van de POVI.

In juli 2020 hebben wij de Startnotitie vastgesteld, hierover bent u geïnformeerd met een raadsinformatiebrief. Op 30 september jl. hebben we een regionale informatiebijeenkomst georganiseerd om alle raden te informeren.

Urgentie en opgaven

Het op te stellen Ontwikkelbeeld regio Amersfoort 2030-2040 levert een perspectief op voor de doorontwikkeling van de Amersfoortse regio op het gebied van wonen, werken, bereikbaarheid en leefbaarheid tot 2040, mede in relatie tot de positie van Regio Amersfoort in nationale context.

De aanpak is gestart met een integrale analyse en doorrekening voor 2030. Dit levert een “gebiedsfoto (nul-meting)” voor 2030 op waarin de urgentie van de opgaven wordt geduid. U wordt gevraagd om deze rapportage vast te stellen (*bijlage 1*). Dit is ons vertrekpunt voor het vervolgproces. Daarbij is het afwegingskader opgesteld op basis waarvan verschillende scenario’s voor ontwikkelbeelden (2030-2040) in fase 2 kunnen worden getoetst.

Vertrekpunten en afwegingskader

De urgentie en opgaven voor het Ontwikkelbeeld vormen het vertrekpunt om verschillende scenario's voor verstedelijking uit te werken. Het afwegingskader formuleert de belangrijkste doelen en is in lijn met de doelen zoals die bij de besluitvorming over de Regionale Ruimtelijke Visie en in de Ontwerp Omgevingsvisie Provincie Utrecht zijn gesteld. De effecten van de verschillende scenario's voor de groei van de regio Amersfoort worden op basis van het afwegingskader bepaald. Op basis van de effecten worden de bouwstenen van de verschillende scenario's ten opzichte van elkaar vergeleken en wordt de informatie verkregen om te komen tot een gezamenlijk Ontwikkelbeeld.

De tweede fase bestaat uit het opstellen en vullen van deze scenario's. De scenario's zijn integrale regionale verstedelijkingsmodellen die de hoeken van het speelveld verkennen. In deze scenario's landen de opgaven voor wonen en werken met een bandbreedte. Uitgaande van de bouwstenen van fase 1 als ondergrens (de minimale ruimtevraag) wordt verkend wat een scenario maximaal aan kan. Met behulp van het afwegingskader worden de verschillen tussen de scenario's inzichtelijk gemaakt. Het afwegingskader is als een dashboard waarop te zien is hoe ieder scenario scoort op verschillende onderwerpen. Deze onderwerpen zijn vertaald in meetbare (kwantitatieve en kwalitatieve) criteria.

Het is niet de bedoeling om uiteindelijk één scenario te kiezen. Het afwegingskader zal niet een scenario als beste aanwijzen. Het afwegingskader geeft alleen inzicht waar de verschillen liggen. Met behulp van dit inzicht zal het uiteindelijke Ontwikkelbeeld worden opgesteld met de beste ingrediënten van de verschillende onderzochte scenario's. Door het afwegingskader toe te passen is deze stap transparant en herleidbaar. Ook bevat het afwegingskader alleen criteria die op regionaal niveau onderscheidend zijn.

Zaken als bijvoorbeeld circulair bouwen en verkeersveiligheid zijn uiteraard belangrijk, maar niet onderscheidend op regionaal niveau. Deze zaken vinden plaats op het niveau van een (stedenbouwkundige) planuitwerking en daar zal het Ontwikkelbeeld geen uitspraken over doen.

DUURZAAMHEID

Parallel aan de totstandkoming van het Ontwikkelbeeld wordt gewerkt aan de Regionale Energie Strategie (RES 1.0).

Beide processen dragen bij aan een gezonde en duurzame groei van Regio Amersfoort door richtinggevende keuzes te maken voor het duurzaam ontwikkelen van nieuwe woon/werklocaties in 2030-2040, bereikbaarheid, meegroeien van groen en inpassing van duurzame opwek van energie.

FINANCIËN

Er zijn geen financiële consequenties. Regio Amersfoort heeft in de begroting rekening gehouden met de totstandkoming van het Ontwikkelbeeld 2030-2040.

RISICOPARAGRAAF

De vertrekpunten en het afwegingskader worden door alle raden in Regio Amersfoort en door Provinciale Staten vastgesteld. Door dat brede speelveld spelen meerdere, soms tegenstrijdige, belangen om rekening mee te houden. We beogen dat transparant te doen in dit proces en tot een zo goed mogelijke weging en balans te komen van alle belangen die er zijn. Dat vraagt om intensieve

samenwerking en een houding waarbij partijen met behoud van democratische legitimiteit gevraagd wordt om de gezamenlijk opgave centraal te stellen.

COMMUNICATIEBOODSCHAP

Amersfoort, Baarn, Bunschoten, Eemnes, Leusden, Soest, Woudenberg en de Gelderse gemeenten Barneveld en Nijkerk en Provincie Utrecht werken gezamenlijk aan een Ontwikkelbeeld voor de periode 2030-2040. Op basis van dit Ontwikkelbeeld worden afspraken gemaakt over toekomstige woon- en werklocaties, bereikbaarheid en het meegroeien van groen. Die afspraken zijn hard nodig. Want de druk op de ruimte en leefbaarheid in Regio Amersfoort wordt groter. Net als de landelijke druk om stappen te ondernemen rond de woningnood. Daarom wil de Regio en Provincie Utrecht juist nu aan de slag. Provincie Utrecht en Regio Amersfoort streven samen naar een aantrekkelijke regio waarin het goed leven is, met een gezonde woning- en arbeidsmarkt en waar de bereikbaarheid en leefbaarheid op orde is.

Fase 1 is afgerond met de oplevering van de integrale analyse en doorrekening voor 2030: urgentie en opgaven. Daarnaast is een afwegingskader opgesteld op basis waarvan verschillende scenario's in fase 2 kunnen worden getoetst.

PARTICIPATIE

Er zijn een aantal kenmerken van het proces om te komen tot het Ontwikkelbeeld waardoor de participatie sterk beïnvloed wordt:

- Er vinden momenteel veel participatietrajecten plaats die gaan over het ruimtegebruik in de regio. Denk hierbij aan de gemeentelijke omgevingsvisies, de lokale duurzaamheidprogramma's, de Regionale Energie Strategie en de provinciale omgevingsvisie. We willen de samenleving niet overvragen of onduidelijkheid creëren rond deze verschillende trajecten en het Ontwikkelbeeld 2030 – 2040.
- Er worden afspraken gemaakt op een abstract niveau dat verder weg staat van de individuele burger, waardoor een gesprek bemoeilijkt wordt.
- Daarnaast is het proces om te komen tot het Ontwikkelbeeld een snelkookpan waarin in hoog tempo de verschillende scenario's worden ontwikkeld. We willen er voor zorgen dat wat we doen aan participatie ook daadwerkelijk goed en passend gebruikt wordt.

Aanpak betrekken samenleving – Ontwikkelbeeld 2030 – 2040

De aanpak focust zich op inwoners en belanghouders. Met belanghouders bedoelen we alle organisaties, verenigingen en initiatieven van inwoners, die een belang vertegenwoordigen en in deze regio actief zijn.

Op dit moment is er nog weinig bekend bij inwoners en belanghouders over het Ontwikkelbeeld 2030 – 2040. Daarom starten we met een communicatiecampagne over het Ontwikkelbeeld op social media en in lokale (week)bladen. Dit zorgt ervoor dat:

- De vraagstukken rond het Ontwikkelbeeld en de term Ontwikkelbeeld meer bekendheid krijgen.
- Inwoners en belanghebbenden beseffen wat het belang van het Ontwikkelbeeld voor hen zelf is.
- We motiveren inwoners en belanghouders om deel te nemen aan de online enquête.

Online enquête – reflectie op toekomstige waarden en functies van de Regio Amersfoort
Wat willen we bereiken?

Door een uitgebreide online enquête willen we inwoners en belanghouders laten reflecteren op de verschillende waarden en functies die zij belangrijk vinden voor de toekomst van Regio Amersfoort. De uitkomsten van de online enquête zijn niet representatief voor wat DE inwoner van Regio Amersfoort vindt. Het geeft wel een indruk van hoe verschillende inwonersgroepen denken over wat belangrijk is voor het Ontwikkelbeeld.

Wat moet de enquête inhouden?

Het resultaat van de enquête moet een beeld zijn van wat inwoners en belanghouders hoog waarderen wanneer er keuzes gemaakt worden rond Wonen, Werken, Mobiliteit, Klimaat, Energie en Natuur. Uit de enquête moeten ook de belangrijkste pijnpunten voor inwoners naar voren komen.

Inventarisatie opbrengsten provinciale, regionale en lokale participatie rond ruimtegebruik

De online enquête die we inzetten vullen we aan met de opbrengsten uit de vele participatietrajecten die op dit moment al op provinciaal, regionaal en lokaal niveau plaatvinden over vraagstukken rond het ruimtegebruik in Regio Amersfoort.

Presentatie uitkomst aan volksvertegenwoordigers

Eind december sluiten we de enquêtes en inventarisatie van de participatietrajecten. Begin januari worden de uitkomsten verwerkt. Op 18 januari 2021 wordt de analyse tijdens een regionale informatiebijeenkomst voor volksvertegenwoordigers (raden en staten) gepresenteerd.

Hoe verwerken we de resultaten van het participatietraject?

Met de opbrengsten van het participatietraject wordt er op de verschillende scenario's gereflecteerd. Daarnaast wordt het rapport gebruikt als basis voor de verdere uitwerking van het Ontwikkelbeeld naar de verschillende uitvoeringsprogramma's die hieronder vallen.

BETROKKEN PARTIJEN

Het Ontwikkelbeeld 2030-2040 wordt opgesteld door MUST in samenwerking met de 9 gemeenten, provincie Utrecht, provincie Gelderland en Bureau Regio Amersfoort.

Partijen als NS, ProRail, Rijkswaterstaat en Waterschap Vallei & Veluwe zijn betrokken in fase 1 bij het duiden van de feitelijke opgaven.

De urgentie en opgaven en afwegingskader worden voorgelegd aan onder andere VNO-NCW (bedrijvenkringen), woningcorporaties, LTO en NMU met de vraag wat zij willen meegeven voor de scenario ontwikkeling van fase 2.

In fase 2 worden belanghebbenden zoals hierboven benoemd geconsulteerd over de scenario's.

Participatie op het niveau van inwoners is gewenst maar zoals eerder genoemd complex, gezien de abstractie van het onderwerp, de fysieke restricties als gevolg van Corona en de samenloop met andere trajecten die een vergelijkbare uitvraag hebben. Waar mogelijk wordt aangesloten bij participatiemomenten voor andere trajecten, zoals lokale omgevingsvisies, waarbij expliciet gewezen zal worden op het feit dat dit een visie is voor na 2030. Dit is een maatwerkactie die de betreffende gemeente in overleg met Bureau Regio Amersfoort oppakt.

VERVOLGSTAPPEN

Fase 2 start parallel aan de besluitvorming over Fase 1 en wordt uiterlijk in maart 2021 opgeleverd.

Deze datum is gekozen om het concept Ontwikkelbeeld klaar te hebben voorafgaand aan de Tweede Kamerverkiezingen in maart 2021 om zodoende een bouwsteen te hebben voor een te vormen kabinetsakkoord. Het document kan in tijd gezien niet voor de verkiezingen aan u ter besluitvorming worden voorgelegd. Om deze bouwsteen zo veel mogelijk bestuurlijk gewicht te geven wordt u in een regionale raadsledenbijeenkomst op 18 januari 2021 in het proces van totstandkoming meegenomen. Hierna vindt besluitvorming plaats over het eindbeeld in colleges, raden en staten.

	September	Oktober	November	December
Fase 1	Beoordelingskader			
Betrokkenheid raad	Regionale raadsinformatie avond 30 september 2020	Colleges	Besluitvorming in raden en staten	
				BO MIRT* 25-11-2020

* Bestuurlijk Overleg Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport

	Okt.	Nov.	Dec.	Januari	Februari	Maart	April	Mei	Juni
Fase 2	Scenario's en doorrekening		Beoordeling		Ontwikkelbeeld 2030-2040				
Betrokkenheid raad				Regionale raadsinformatie avond 18 januari 2020			Colleges	Besluitvorming in raden en staten	
	Online onderzoek			2 ^e kamer verkiezingen 17-03-2021					